

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

АЛЕКСАНДРОВИЧ Анна Реміківна

УДК 351.82: 330.341.1

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Спеціальність 25.00.02 – механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

Харків – 2021

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному університеті цивільного захисту України.

Науковий керівник: доктор наук з державного управління, професор, Заслужений працівник освіти України
ДОМБРОВСЬКА Світлана Миколаївна,
Національний університет цивільного захисту України, начальник навчально-науково-виробничого центру.

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління, професор
ГРЕНЬ Лариса Миколаївна,
Національний технічний університет
“Харківський політехнічний інститут”, професор
кафедри педагогіки та психології управління
соціальними системами ім. акад. І.А. Зязюна;

кандидат наук з державного управління, доцент
ЯРОВИЙ Тихон Сергійович,
ВНЗ «Міжрегіональна академія
управління персоналом», доцент кафедри
публічного адміністрування.

Захист відбудеться «18» березня 2021 р. о 14.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.707.03 Національного університету цивільного захисту України за адресою: 61024, м. Харків, вул. Лермонтовська, 28, зал засідань (1-й поверх).

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного університету цивільного захисту України за адресою: 61023, м. Харків, вул. Чернишевська, 94.

Автореферат розісланий «18» лютого 2021 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Н.С. Грабар

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. На сучасному етапі динамічний розвиток в Україні неможливий без формування механізмів з підтримки і стимулювання інноваційної діяльності в науково-технічній сфері. Нині саме науково - технічні інновації визначають рівень конкурентоспроможності національних товарів і усієї економіки в цілому у світовій системі. У індустріально розвинених країнах держава є головним стимулюючим початком, що підтримує, і навіть в деяких випадках векторів, що визначає напрям інноваційного розвитку національної економіки. Необхідно відмітити, що державне регулювання інноваційної сфери значно взаємозв'язане з інвестиційною політикою держави, що фінансує фундаментальні наукові дослідження і високоризикові інноваційні проекти.

Сучасний стан світової економіки характеризується безперервно прогресуючим зростанням конкурентоспроможності національних економік на основі науково-технологічних інновацій.

Попри те, що науково-технічний потенціал України значно зменшився, в цілому він збережений і залишається досить високим. В той же час, він багато в чому не затребуваний як на внутрішньому, так і на міжнародному ринку. Акумулювати цей потенціал і направляти його на створення сучасної економіки, що базується на науково-технологічних інноваціях, може тільки держава. Основні питання інноваційного розвитку в Україні регламентуються Законом України "Про наукову і науково-технічну діяльність", та закладені в Стратегії сталого розвитку України на період до 2030 року, однак розроблені і прийняті державні програми, що стосуються розвитку інноваційних процесів в країні, носять у більшості випадків лише декларативний характер і часто не мають практичних механізмів їх реалізації. Назріла насущна необхідність в проведенні стратегічної, всеосяжної, дієвої державної інноваційної політики, за допомогою якої Україна зможе наздогнати розвинені країни світу і зайняти належне їй місце. У зв'язку з цим усе більш актуальними і значимими стають дослідження і розробка стратегії, методів, механізмів і практичних рекомендацій державного регулювання і підтримки інноваційної діяльності на основі історичного досвіду, практики державного регулювання інноваційної сфери в розвинених країнах і специфіки сучасного перехідного положення України.

Окремі проблеми державного регулювання, формування та реалізації державної політики України, зокрема у сфері інновацій, висвітлюють у своїх роботах такі вчені в галузі державного управління, як В. Бакуменко, В. Баштанник, О. Васильєва, І. Грицяк, С. Домбровська, В. Ємельянов, Д. Карамишев, О. Кілієвич, І. Лопушинський, П. Надолішній, А. Попок, Л. Приходченко, С. Сербогін, Г. Ситник, С. Сорока, О. Сушинський, С. Телешун, В. Тертичка, А. Халецька та інших вчених.

Питання державного регулювання інноваційної сфери і її взаємодії з державою і економікою досліджуються в роботах українських учених А. Антонова, В. Алексєєва, О. Бойко, В. Дзюндзюка, Н. Діденко, І. Драгана,

О. Крутій, О. Навроцької, О. Руденко та інші, та зарубіжних Ф. Хайєка, Д. Норта, Н. Розенберга, Дж. Досі, М. Кастельса.

Однак, слід констатувати, що дослідженню теоретичних засад реалізації інноваційної політики держави, як філософії державного управління бракує комплексності та системності. Також залишаються неопрацьованими механізми її впровадження у сучасну практику державного регулювання розвитком економіки. При цьому провідну роль в розвитку інноваційних процесів грає держава, тому назріла насущна необхідність розробки заходів державного регулювання і підтримки інноваційної діяльності.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано в межах науково-дослідної роботи «Розробка наукових основ державного управління у сфері безпеки ринку соціально-економічних послуг України з точки зору цивільного захисту» (державний реєстраційний номер 0112U002587), що розробляється навчально-науково-виробничим центром Національного університету цивільного захисту України. Конкретно дисертантом проаналізовано заходи удосконалення державного регулювання інноваційної політики держави.

Мета і завдання роботи. Метою дисертаційної роботи є обґрунтування теоретичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення державного регулювання інноваційної політики України.

Досягнення визначеної мети зумовило необхідність вирішення наступних завдань:

охарактеризувати інноваційні процеси як державні засади економічного зростання суспільства

систематизувати досвід державного регулювання інноваційних процесів в зарубіжних країнах

визначити методологію державного регулювання інноваційного розвитку підприємств;

виокреслити основні напрями підвищення ефективності державної підтримки інноваційної політики

окреслити стратегічні підходи до удосконалення механізмів управління інноваційної політики

обґрунтувати шляхи державного регулювання у сфері фінансування інноваційної політики.

Об'єктом дослідження є інноваційна політика України

Предметом дослідження є державне регулювання інноваційної політики України.

Методи дослідження. Методологічну основу роботи становлять загальнонаукові прийоми досліджень і спеціальні методи, що ґрунтуються на сучасних наукових засадах управлінської, економічної і споріднених з ними наук.. В основу методології дослідження було покладено системний підхід, методологічна специфіка якого визначається тим, що він орієнтує дослідження на розкриття цілісності об'єкта і механізмів, що її забезпечують, на виділення різноманітних типів зв'язків складного об'єкта і зведення їх у єдину теоретичну

картину. Автором використано низку наукових методів, зокрема: гіпотетико-дедуктивний метод формування методології дисертаційного дослідження, який дав змогу сформулювати гіпотезу дослідження, побудувати евристичні моделі охарактеризувати понятійний апарат державного регулювання інноваційної політики держави.

Дедуктивний доказ висунутої гіпотези дослідження не тільки підтвердив правильність формування його методології, справедливості висновків, а й дав можливість також висунути й верифікувати практичні рекомендації з удосконалення досліджуваного об'єкта; структурно-функціональний аналіз, сутність якого полягає у виділенні елементів системи державного регулювання інноваційної політики держави, ряд порівняльних методів, що надали можливість аналізу стандартів державного регулювання інноваційної політики держави; статистичний метод, що дав змогу розкрити реальні й точні факти стану досліджуваного об'єкта; прогностичний метод, за допомогою якого визначено більш віддалені перспективи його розвитку; теоретико-концептуальний метод, що визначив напрям дослідження, втілений в аналізі функцій, структури та параметрів об'єкта, та дав змогу позначити, осмислити, описати та порівняти роль державного регулювання інноваційної політики держави, уточнити їх функції в діяльності кожної з підсистем, оцінити результати управлінського впливу, виявити перспективи й механізми.

Інформаційну базу дисертаційного дослідження становили нормативно-правові акти, праці зарубіжних і вітчизняних учених, Інтернет-ресурси, статистична інформація Державного комітету статистики України та інших центральних органів виконавчої влади.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у вирішенні наукового завдання щодо розвитку теоретичних засад та обґрунтування науково-прикладних рекомендацій з державного регулювання інноваційної політики України.

Найсуттєвіші результати дисертаційного дослідження, які містять наукову новизну, полягають у тому, що:

вперше:

- запропонована класифікація стратегії інноваційного розвитку країн за трьома типами (безпосередня розробка інновацій в країні; імітація вже розроблених інновацій через купівлю ліцензій і патентів; змішана стратегія, що комбінує вищеназвані) і обґрунтована необхідність використання змішаної стратегії для України, яка включає визначення напрямів розвитку, прогнозування і планування інноваційної сфери; накопичення і розподіл засобів на інновації; розробку і реалізацію плідної регіональної політики у сфері інновацій; регулювання міжнародних відносин, науково-технічної кооперації, трансферту технологій; інтеграції науки з виробництвом і освітою; податкове, кредитне, законодавче стимулювання розвитку інновацій; формування законодавчої, інфраструктурної і кадрової бази інноваційної діяльності;

удосконалено:

ефективні форми державного регулювання і підтримки інноваційної діяльності, особливості розвитку, причини відставання і перспективи інноваційної сфери Європейського Союзу, та пропозиції з вдосконалення фінансово-економічного механізму державного регулювання інноваційної діяльності в Україні на основі зарубіжного досвіду;

напрямів підвищення ефективності державної підтримки інноваційної політики, що дало можливість здійснювати вибір інвестиційних схем і обґрунтувати формування стандартів організації виробництва при державному фінансуванні інноваційних проектів, що дозволяє реалізовувати функції координації, інтеграції і розвитку інфраструктури в науково-технічній сфері.

набуло подальшого розвитку:

систематизація зарубіжного досвіду державного регулювання інноваційної сфери, в частості в Європейському Союзі, що визначає позитивний досвід для української держави, з урахуванням національної специфіки, зокрема підтримка сфери освіти і малого інноваційного підприємництва, є головним чинником, який визначає економічне зростання і впливає на конкурентоспроможність національних господарств, дозволяє країнам лідирувати у світовій економіці;

методологія забезпечення процесу регулювання інноваційної діяльності, що включає методи створення типових організаційних платформ, методи модернізації організаційних платформ, методи перепроєктування організаційних платформ, методи формування інтегрованих організаційних платформ (кластерів), які дозволяють забезпечити ефективне регулювання інноваційної діяльності стосовно різних суб'єктів економіки.

Практичне значення одержаних результатів. Основні положення й висновки дисертації можуть використовуватися фахівцями під час написання підручників і навчальних посібників, створення навчально-методичної літератури; в роботі органів державної влади у процесі державного регулювання інноваційної політики України.

Запропоновані автором підходи стосовно класифікації стратегії інноваційного розвитку використано в діяльності Департаменту бюджету і фінансів Харківської міської ради (довідка №7384 від 25.11.2020 р.).

Авторські пропозиції щодо систематизації досвіду державного регулювання інноваційних процесів використані Департаментом житлово-комунального господарства Харківської міської ради (довідка №7411 від 10.12.2020 р.).

Методичні розробки з державного регулювання інноваційної політики України використовуються в Національному університеті цивільного захисту України при підготовці магістрів за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» (Акт впровадження № 53 від 28.11.2020 р.).

Апробація результатів дисертації. Основні положення й результати дисертації доповідались і обговорювались на конференціях, конгресах і семінарах, зокрема: на II Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Формування ефективних механізмів управління в умовах трансформації

соціально-економічних систем». (Харків, 2019), Всеукраїнській науково-практичній конференції (Мелітополь, 2019), VII Всеукраїнської науково-практичній конференції з міжнародною участю «Розвиток основних напрямів соціогуманітарних наук: проблеми та перспективи» (м. Кам'янське, 2020), Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Державне управління у сфері цивільного захисту: наука, освіта, практика» (Харків 2020 р.).

Публікації. Основні положення дисертаційної роботи опубліковано в 10 наукових працях, у тому числі 6 – статей в наукових фахових виданнях, із них 1 – стаття в зарубіжному виданні, 4 – тези конференцій. Загальний обсяг публікацій автора за темою дослідження – 3, 45 др. арк.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації 220 сторінок. Обсяг основного тексту становить 194 сторінки. Список використаних джерел включає 215 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено стан її наукової розробки, з'ясовано зв'язок із науковими програмами, планами, темами, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наведено відомості про їх апробацію й оприлюднення.

У першому розділі – *«Теоретичні основи державного регулювання інноваційної політики України»* - визначено поняття і сутність розвитку державної інноваційної політики, охарактеризовано інноваційні процеси як державні засади економічного зростання суспільства, систематизовано досвід державного регулювання інноваційних процесів зарубіжних країн.

У ході проведеного аналізу, визначено, що створення інновацій є складним процесом, що проявляється через сукупність поведінки підприємства. Концепції інновацій еволюціонують від "лінійної моделі" до "моделі інтерактивної", до нових способів розгляду інноваційних процесів як глобальних, в яких підприємства конкурують один з одним на ринку, так і входять у взаємодію з державою і іншими країнами. Від рівня і якості взаємодії залежать колективні досягнення усіх учасників ринку.

Проаналізувавши моделі появи інновацій, вважаємо необхідним розглянути, які форми і види вони можуть приймати. Розрізняють зазвичай дві основні форми інновацій. З одного боку, інновації абсолютно нові - тоді говорять про радикальну інновацію (англ.: "breakthrough", фр.: "percees nouvelles"). З іншого боку, при поліпшенні існуючих показників говорять про поступову інновацію, або крокову інновацію.

Під радикальною розуміється інновація, що має характеристики, які представляють значну позитивну відмінність по відношенню до вже наявних технологій і товарів. Такі інновації можуть використовувати радикально нові технології або технології, засновані на асоціаціях з існуючими, але мають абсолютно нове застосування, тому для досягнення мети державного

регулювання в області розвитку державної інноваційної системи необхідно виконати наступні основні завдання:

- сформулювати науково-технічні пріоритети інноваційної діяльності з урахуванням забезпечення безпеки держави в економічній, оборонній, науково-технологічній, природно-ресурсній, екологічній і інших життєво-важливих сферах;
- забезпечити раціональне поєднання і реалізацію державного регулювання і ринкових механізмів, включаючи заходи прямого і непрямого стимулювання інноваційної діяльності;
- створити умови для збереження кадрового потенціалу вітчизняної науки і забезпечення спадкоємності в науковій і технологічній сфері;
- забезпечити розвиток малих і середніх підприємств, що працюють в області комерціалізації технологій;
- посилити державну підтримку науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт в конкурентоздатних галузях, до яких, передусім, відносяться: космічні, авіаційні, ядерні, біохімічні і інформаційні технології, перспективні матеріали;
- забезпечити розвиток інноваційних технологій, спрямованих на підвищення ефективності використання енергетичних і природних ресурсів країни, включаючи унікальні технології, створені в оборонно-промисловому комплексі країни;
- забезпечити прискорення процесів інтеграції наукової, освітньої, виробничої діяльності для економічно ефективної реалізації програм підвищення конкурентоспроможності української економіки на світовому ринку;
- здійснити державну підтримку і забезпечити спільну з підприємницьким сектором економіки реалізацію найважливіших інноваційних проектів державного значення (інноваційних проектів національного значення) в пріоритетних конкурентоздатних секторах внутрішнього і світового ринків високотехнологічної продукції;
- здійснити державне сприяння формуванню науково-виробничих корпорацій, орієнтованих на серійний випуск і реалізацію інноваційної продукції (послуг) в кооперації з малими високотехнологічними підприємствами;
- забезпечити стимулювання залучення вітчизняних інвестицій паливно-енергетичного комплексу, харчовою і мікробіологічною галузям промисловості у високотехнологічний сектор економіки країни;
- розробити і впровадити екологічні, енерго- і ресурсозберігаючі вимоги в інноваційній продукції (послуги), пропонованій для внутрішнього ринку;
- забезпечити заохочення ініціативи і заповзятливості вітчизняних дослідників, розробників і виробників інноваційної продукції (послуг) в сферах освіти і культури, науково-технічній, технологічній і виробничій діяльності;

- забезпечити рівноправну глобальну інтеграцію усіх сегментів національної інноваційної системи на основі міжнародних систем якості, сертифікації і оцінки відповідності інноваційної продукції (послуг).

Основними напрямками державної політики в області розвитку національної інноваційної системи є:

- створення сприятливого економічного правового середовища відносно учасників інноваційної діяльності;
- формування інфраструктури національної інноваційної системи для розвитку і вдосконалення інноваційно-технологічного підприємництва;
- вдосконалення системи державної підтримки комерціалізації результатів інноваційної діяльності, підготовки виробництва і виводу на ринок інноваційної продукції (послуг), включаючи підготовку і перепідготовку кадрів для інноваційної діяльності.

Основними механізмами реалізації державної політики в області розвитку національної інноваційної системи є:

- формування в законодавстві цілісної системи організаційно-правових, економічних і інших норм стимулювання, підтримки і регулювання інноваційної діяльності;
- перехід від галузевого принципу державної підтримки інноваційної діяльності до програмно-цільового шляхом координації державних, регіональних, міжвідомчих і галузевих цілевих програм, а також програм соціально-економічного, науково-технологічного і інноваційного розвитку країни, включаючи підтримку інноваційної діяльності в закладах освіти;
- збільшення долі позабюджетних ресурсів у міру просування результатів інтелектуальної діяльності до реалізації інноваційних проектів на ринку;
- розвиток внутрішнього ринку наукомісткої продукції з глибокою мірою переробки;
- адресна ресурсна підтримка інноваційної діяльності організацій малого і середнього підприємництва шляхом їх залучення до участі у державних, цілевих відомчих і регіональних програмах і інноваційних проектах;
- формування у підприємців мотивації до розвитку інноваційної діяльності;
- формування об'єктивних економічних показників в науково-технічній і інноваційній сфері в цілях оцінки рівня і динаміки комерціалізації науково-технічних розробок;
- формування критеріїв вибору пріоритетів інноваційної політики і виявлення конкурентоздатної продукції (послуг) на стадії проведення науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт.

Реалізація представлених вище напрямів повинна забезпечити до 2030 року істотні структурні перетворення в економіці України, долі у внутрішньому валовому продукті оброблювальній промисловості, сфері складних

організаційних, технічних і побутових послуг, що ведуть до зростання у наступних основних індикаторах:

- питома вага організацій, що здійснюють технологічні інновації, в загальному числі організацій повинно скласти не менше 20%;
- питома вага організацій, що здійснюють організаційні інновації, в загальному числі організацій повинно скласти не менше 60%.

Систематизація досвіду розвинених країн у сфері інновацій дуже важлива для України, оскільки вивчення і застосування його з урахуванням специфіки нашої держави, є необхідною складовою розвитку. Йдеться не про запозичення повних систем механізмів державного регулювання інноваційної сфери, а про освоєння і пристосування форм державного втручання, які представляються найбільш ефективними. У європейських країнах, Японії та США діє приблизно однакові методи державного стимулювання інноваційної активності, тому було б доцільно зупинитися на формуванні державної підтримки інновацій, яка діє у Франції, де державна підтримка інноваційної сфери розвивається в усьому своєму різноманітті форм і методів. Франція є країною, для якої державний імпульс знаходиться давно в центрі інноваційної системи. Грунтуючись на досвіді регулювання інноваційних процесів країн ЄС, США та Японії, можна виділити аспекти, корисні для становлення і розвитку української інноваційної сфери.

У другому розділі – *«Аналіз механізмів інноваційної політики держави»* - окреслено особливості державного регулювання в реалізації інноваційної політики держави, здійснено оцінку фінансово - економічних механізмів державного регулювання і підтримки інноваційної діяльності, визначено методологію державного регулювання інноваційного розвитку підприємств.

Визначено, що українська інноваційна сфера прогресуватиме при виконанні наступних умов, а саме: держава є головним стимулюючим початком, що підтримує в інноваційній сфері; існуванні дієвих правових основ інноваційної діяльності; застосуванні пільгового оподаткування, субсидуванні, кредитуванні і амортизаційної політики по відношенню до інноваційних підприємств; особлива підтримка окремих галузей, що представляють національну спеціалізацію країни на світовому ринку; існування і формування недержавних інститутів, що фінансують інновації, наприклад бірж для високотехнологічних підприємств; створення спеціалізованих мереж в масштабі усієї країни, що роблять увесь комплекс підтримки і консультацій інноваційним підприємствам; державне фінансування не лише фундаментальних наукових досліджень, але і прикладних, здійснюваних приватними фірмами; пріоритетний напрям державних коштів на дослідження, що підвищують конкурентоспроможність національних товарів і послуг на світовому ринку; стимулювання розвитку суміжних технологій; здійснення політики активної конкуренції в інноваційній сфері; надання особливої підтримки малим інноваційним фірмам.

Визначено два підходи до прогнозування інноваційного розвитку підприємства: еволюційний і інноваційний. Діагностика еволюційного розвитку

підприємств використовує аналітичні технології: аналіз життєвого циклу продукції; патентний аналіз; аналіз кривої досвіду; аналіз вектору зростання. Інноваційний аудит є діагностикою підприємства з метою виявлення чутливості до інноваційних змін, а також виявлення інноваційного потенціалу цього об'єкту.

В ході аналізу і пошуку ефективного критерію розроблених в дисертаційному дослідженні організаційних платформ був зроблений висновок про те, що найбільш актуальним критерієм ефективності є вартість підприємства.

Розроблена методологія вироблення регулюючої дії, що забезпечує інноваційний розвиток підприємства, та дозволяє на основі теорії реальних опціонів управляти організаційною платформою і обґрунтувати її ефективність через механізм запланованої вбудованої гнучкості.

Проаналізувавши основні напрями діяльності держави в області інноваційної політики ряду високо технологічно розвинених країн, вважаємо необхідним виділити як провідні функції державних органів з регулювання інновацій наступні.

Як визначення напряму розвитку. Держава визначає направлення, стратегії і пріоритети розвитку інноваційної діяльності в країні. Для їх досягнення держава розробляє державну інноваційну політику. Жодна країна не може розвивати одночасно і рівномірно усі галузі науки і промисловості, тому держава визначає конкурентоспроможні напрями і пріоритети розвитку. Вибір залежить як від наявних усередині країни ресурсів - наукових, технічних, природних, трудових і так далі, - так і від ситуації, що складається на світових ринках.

Прогнозування змін інноваційної сфери. Із-за складності і великого об'єму подібний прогноз можуть здійснити тільки державні органи. Прогноз повинен торкатися як національної, так і міжнародної інноваційної сфери. Прогноз дозволить вірно вибудовувати свою політику на перспективу інноваційним підприємствам і організаціям сфери НДДКР. Наприклад, більше 90% американських фірм займаються питаннями технологічного прогнозування, витрачаючи на ці цілі не менше 1% від усіх сум, що виділяються на НДДКР.

Планування розвитку національної інноваційної сфери. Воно займає важливе місце в економіках розвинених країн. Наприклад, Європейський Союз планує науково-технічну кооперацію великих приватних підприємств усередині союзу з метою вирощування європейських "підприємств-чемпіонів".

Накопичення і розподіл засобів на НДДКР і інновації. Особливо важлива акумуляція засобів на фундаментальні дослідження, оскільки їх розвиток є прерогативою держави, а також на створення нових інноваційних підприємств. Акумуляція може здійснюватися не лише через безпосереднє фінансування інноваційних процесів державою, але і через накопичення ресурсів в приватному секторі економіки. Держава може концентрувати не лише грошові кошти, але і науково-технічну інформацію, кадрові, інтелектуальні, матеріально-технічні ресурси, необхідні для розвитку інновацій.

Взаємодія з регіонами в регулюванні інноваційної сфери. Тільки при повній взаємодії держави з регіональними органами управління можна досягти успіху в розвитку інновацій. Регіональні програми розвитку інновацій не повинні

суперечити національним програмам, а мають бути, навпаки, інтегровані в них. Державна інноваційна політика повинна зважати на специфіку регіонів і прагнути до вирівнювання регіональних перекосів в науці, техніці і виробництві.

Регулювання міжнародних взаємин в інноваційній сфері. Держава регулює міжнародну науково-технічну і інноваційну кооперацію і передачу технологій, здійснює протекціоністську політику національних інноваційних товарів і технологій. Здійснює заохочення розвитку, інновацій. через створення умов, при яких організації, які здійснюють інновації, отримують більший вигаш від діяльності в інноваційній сфері, чим якби вони діяли в іншій сфері. Держава забезпечує заохочення за допомогою створення зручної інноваційної інфраструктури, пільгових кредитів і оподаткування, субсидій, гарантій і інших способів підтримки.

Інтеграція науки і техніки з виробництвом. На жаль, на цей час промисловість не поспішає застосовувати нові технології у виробництві, для цього є свої причини, такі, як ризик, недостатність фінансових коштів або фахівців і так далі. Державі слід підштовхнути промисловість як до здійснення прикладних наукових досліджень, так і до застосування нових технологій і створення нових продуктів. Держава може це здійснити, наприклад, через підвищене оподаткування застарілої техніки і товарів.

Необхідно здійснювати формування законодавчої бази інноваційної діяльності. Потрібне не лише створення законодавства, що сприяє розвитку інновацій, але формування дієвих механізмів його втілення в життя. Важливе місце займає державна охорона інтелектуальної власності.

Формуючи інфраструктуру розвитку інновацій держава створює різні інститути підтримки і розвитку інновацій як приватні, так і державні, які роблять фінансову, інформаційну, правову, консультаційну і так далі підтримку підприємствам і організаціям. Воно також створює державні організації, виконуючі НДДКР і здійснюючі нововведення в галузях державного сектора, наприклад обороні, охороні здоров'я, освіті і інших. У Франції, наприклад, існують державні організації, виконуючі НДДКР за замовленням приватних фірм.

Створення мереж з підтримці інновацій – дуже актуальне питання для розвинених країн. Зазвичай виділяють три мережі: фінансову, консультаційну і мережа поширення і передачі технологій. Тільки у рамках цих мереж інфраструктура розвитку інновацій може принести максимальну користь. Ці мережі пронизують і об'єднують національний, регіональний, місцевий рівні управління і різноманітні форми підприємств і організацій, що працюють в інноваційній сфері. Прикладом діяльності таких мереж є трансферт технологій, розроблених великими підприємствами, середнім і малим підприємствам. В Україні існує досвід співпраці мережевої інфраструктури трансферту технологій INOVA (Франція) і державних інноваційних програм України.

Кадрове забезпечення інноваційної сфери. Державі слід прагнути виростити як винахідників, так і висококваліфікованих працівників, менеджерів, підприємців, здатних розвивати і застосовувати інновації. Тому програми

навчання в закладах вищої освіти мають бути збалансованими і йти в ногу з розвитком науки і техніки. У останні десятиліття в Європі, США, азійських країнах форсовано здійснюється підготовка топ - менеджерів і менеджерів середньої ланки для роботи у сфері нових технологій.

Аналізуючи інтеграцію освітніх установ в інноваційну діяльність у світлі американського досвіду, можна побачити, що технологічні університети та інститути стають вектором політики зростаючої взаємодії між освітньою системою, з одного боку, інноваційними підприємствами і державною підтримкою в створенні нових підприємств на базі навчальних закладів - з іншого.

Необхідно також здійснювати орієнтування інновацій на рішення екологічних і соціальних проблем. З одного боку, державі слід особливо підтримувати інновації, що приносять соціальну стабільність і благополуччя, що забезпечують екологічну рівновагу. З іншого боку, тільки державні органи в масштабі усієї країни здатні запобігти негативним наслідкам інновацій в соціальній (наприклад, зростання роботизації призводить до скорочення робочих місць) і екологічній (наприклад, забруднення довкілля, викликане техногенним розвитком) сферах.

Для України на сьогоднішній момент найбільш актуальними функціями державних органів в інноваційній сфері, на наш погляд, є визначення пріоритетів розвитку, формування законодавчої, інфраструктурної, кадрової складових інновацій, стимулювання інноваційної активності, сприяння інтеграції освітніх, дослідницьких установ з виробничими підприємствами.

У третьому розділі - *«Основні напрями вдосконалення механізмів інноваційної політики держави»* - обґрунтовано основні напрями підвищення ефективності державної підтримки інноваційної політики, виокреслено стратегічні підходи до удосконалення механізмів управління інноваційної політики, запропоновано шляхи державного регулювання у сфері фінансування інноваційної політики

Обґрунтовано, що рівень розвитку науково-технічних інновацій і рівень їх провадження у виробництво визначають, яке місце та або інша країна займає в світовій економічній системі. У багатьох країнах відбувається зміщення економічних інтересів з цінової конкуренції товарів і послуг до конкуренції, заснованої на якості продукції. Тому сьогодні конкуренція відбувається на постійному впровадженні інновацій у виробничий і невиробничий процеси. Механізм гарантування здійснюються шляхом відшкодування державою збитків приватних інвесторів. У ході проведеного дослідження було розроблено умови іноваційного розвитку при наданні державних гарантій, а саме :

1. Чіткий розподіл функцій між державним сектором і приватним. Держава переймає на себе ризик здійснення інноваційного проекту і часткову перевірку документів, а банки або суспільства ризикового фінансування здійснюють відбір інноваційних проектів і контроль за реалізацією проекту, тим паче, що вони мають величезний досвід в наданні звичайних кредитів.

2. Державна гарантія повинна покривати не усю суму приватного кредиту, а тільки 60-70%. Інша доля у разі невдачі проекту повинна лягати на приватного інвестора (банк, інвестиційний або венчурний фонд і так далі). Таким чином, приватний інвестор буде зацікавлений у вдалій реалізації інноваційного проекту і фінансуватиме тільки проекти, дійсно здатні бути здійсненими і приносити прибуток. Інакше, маючи державні гарантії, що покривають увесь кредит, приватний інвестор буде готовий кредитувати будь-який проект, навіть явно збитковий, оскільки він поверне свої капіталовкладення з бюджету.

3. Вищий рівень державного гарантування для нових інноваційних підприємств, наприклад, в 80-90%. Це викликано небажанням приватних інвесторів кредитувати нові підприємства, оскільки ризик надзвичайно високий.

Надання гарантій в Україні інноваційним підприємствам могли б здійснювати на державному рівні уряд, галузеві міністерства і фонди розвитку інновацій. На регіональному рівні: адміністрації, уряди - великим підприємствам; фонди підтримки підприємництва - середнім і малим підприємствам. Необхідно, щоб окремим рядком у державному бюджеті, регіональних бюджетах, бюджетах міністерств було виділено надання гарантій інноваційним проектам. Регіональні фонди підтримки підприємництва в цілях гарантування інноваційних проектів повинні отримувати частину коштів з регіонального бюджету і частину - з державного, через державні фонди підтримки інновацій.

Переваги споживачів не є більше простим встановленим фактом, вони залежать в основному від розвитку нових продуктів як наслідків науково-технологічного розвитку. Бажання споживачів не встигають за технічним прогресом, що нестримно розвивається. Рівень економічного зростання визначається взаємодією таких основних чинників, як інновації, фінансування, державне управління і підтримка інноваційних процесів, а також інвестування, направлене в людський капітал і капітал знань.

Найбільш підтримка, що широко охоплює підприємства - це податкова підтримка у формі податкових, митних пільг і амортизаційної політики. Слід враховувати, що освоєння нових поколінь техніки і технологій, здійснення інноваційних проектів пов'язане з великими стартовими затратами, які не можуть бути відшкодовані в короткий період часу. Податкові пільги мають бути чітко обумовлені, інакше величезна частина продукції буде оголошена інноваційною.

В Україні нині використовується досить незначна кількість податкових пільг в інноваційній сфері, основні з них наступні:

1. віднесення на собівартість продукції витрат, пов'язаних з винахідництвом і раціоналізацією виробництва, що дозволяє зменшити оподатковану базу;

2. зменшення оподатковуваного прибутку на суму коштів, спрямованих на технічне переозброєння, реконструкцію, розширення, оновлення виробництва;

3. звільнення від ПДВ наступних видів діяльності : НДДКР, що виконуються за рахунок бюджету, а також засобів Національного фонду

досліджень України і утворюваних для цих цілей позабюджетних фондів; НДДКР, що виконуються установами освіти на основі господарських договорів; патентно-ліцензійних операцій, пов'язаних з об'єктами промислової власності; що ввозяться на територію України устаткування і приладів, використовуваних для науково-дослідних цілей; товарів і технологічного устаткування, що ввозяться в Україну відповідно до договорів про співпрацю в науковій сфері з іноземними організаціями і фірмами;

4. надання пільг з податку на майно і на землю суб'єктам, що беруть участь в науково-виробничому циклі, наприклад науково-дослідницьким установам, підприємствам і організаціям, що здійснюють науково-дослідну, дослідно-виробничу або експериментальну діяльність по переліку, що щорічно стверджується Урядом України;

5. застосування прискореної амортизації для деяких видів устаткування.

Загальна мета стимулювання реалізації інноваційних проектів полягає в зменшенні податкового зобов'язання платника податків за допомогою як прямого його скорочення, так і через використання непрямого механізму, що припускає застосування відстрочення або розстрочки податкового платежу, що само по собі виступає як прихована форма кредиту.

Не можна особливо не відмітити, що державне регулювання і підтримка інноваційних процесів є провідними чинниками розвитку інновацій (рис.1). Державне втручання викликане тим, що створення і розвиток інноваційного виробництва - процес складніший, капіталомісткий і трудомісткий, вимагаючий постійного зростання знань, високого рівня освіти і високого рівня навичок працівників в порівнянні з традиційним виробництвом. Тому потрібно стимулювати, підтримувати, регулювати, координувати і іноді, - направляти і це потрібно виконувати державі.

До того ж ринок має ряд недоліків в управлінні інноваційній сфері, які неможливо здолати без державного втручання. Не дивлячись на те, що держава теж має ряд недоліків, вони незрівнянні по тяжкості наслідків з ринковими недоліками. Таким чином, там, де критично потрібне державне втручання і де воно нейтралізує ринкові недоліки, воно має бути присутнє в інших випадках необхідно дозволити діяти ринку.

Рис.1 Державне регулювання інноваційної діяльності.

Окрім вищевикладеного, держава здатна стимулювати приватний сектор, вкладати кошти в інноваційні проекти з малим приватним доходом і великим громадським, наприклад в інноваційні проекти, які стосуються екології, охорони здоров'я і так далі

Держава здійснює управління і підтримку інноваційних процесів через проведення державної інноваційної політики. Методи інноваційної політики, використовувані для управління і підтримки, підрозділяються на прямі і непрямі, при цьому непрямі методи більше ефективні. Одним з найбільш дієвих непрямих методів є податкове управління і стимулювання.

Найважливішу роль в успішній реалізації інноваційної політики грає формування інноваційної інфраструктури. Головним провідником інноваційної політики могли б стати мережі фінансування і поширення інновацій. При цьому управління і підтримку інноваційної діяльності слід будувати на основі вже існуючих інфраструктур, таких як фонди підтримки інновацій і підприємництва, торгово-промислові палати, наукові і технологічні парки, НДІ і так далі. Особливе місце в розвитку інноваційної сфери повинні зайняти технополіси, які могли б стати точками зростання інноваційної активності за типом японських технополісів.

При незначності українських бюджетних ресурсів пріоритет в державних капіталовкладеннях має бути спрямований на цільове фінансування. Надання пільгових кредитів і субсидування повинне здійснюватися тільки на умовах змагання, тобто через конкурси.

Пріоритет між прямими і непрямими методами підтримки інновацій в Україні має бути спрямований на користь непрямих, оскільки вони вимагають значно менше бюджетних впливів і звернені до ширшого кола одержувачів. Серед методів непрямой підтримки інновацій провідне місце повинне зайняти податкове стимулювання інноваційної діяльності.

Мале інноваційне підприємництво в Україні може стати локомотивом усього інноваційного підприємництва. Як показує досвід, в індустріально розвинених країнах мале інноваційне підприємництво - це найбільш динамічна, наймасовіша по кількості підприємств і кількості створених і впроваджених інновацій складова ринкового інноваційного потенціалу цих країн. Тому особливу увагу держава повинна приділити розвитку малого інноваційного підприємництва.

Україна може досягти у відносно короткі терміни економічного і соціального благополуччя, якщо почне здійснювати дієве управління і підтримку інноваційної діяльності.

ВИСНОВКИ

У дослідженні запропоновано розв'язання актуальної проблеми, що полягає в обґрунтуванні теоретичних засад та розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення державного регулювання інноваційної політики України.

Результати проведених досліджень уможливають отримання таких висновків:

1. Охарактеризовано інноваційні процеси як державні засади економічного зростання суспільства. Визначено, що рівень економічного зростання визначається взаємодією таких основних чинників, як інновації, фінансування, державне регулювання і підтримка інноваційних процесів, а також інвестування, що направляється в людський капітал і капітал знань.

Державне втручання викликане тим, що створення і розвиток інноваційного виробництва - процес складніший, капіталомісткий і трудомісткий, що вимагає постійного зростання знань, високого рівня освіти і високого рівня навичок працівників в порівнянні з традиційним виробництвом. Тому потрібно стимулююче регулювання, що координує і направляє, яким і виступає держава.

2. Систематизовано досвід державного регулювання інноваційних процесів в зарубіжних країнах. Досвід Європейського Союзу призводить до висновків, що для успішного розвитку інноваційної сфери держава повинна сприяти:

- тіснішій співпраці між освітніми установами, державними і приватними дослідницькими організаціями і підприємствами;
- підвищенню рівня впровадження інновацій у виробництво;
- збільшенню витрат на НДР;
- перерозподілу державного фінансування НДР від дослідницьких установ до підприємств;
- реалізації великої кількості дієвих програм з підтримки інновацій в різних областях, але функцій, що при цьому не призводять до дублювання, і неефективному витрачання засобів;
- здійсненню політики активної конкуренції в інноваційній сфері на світовому ринку;
- підтримці «інноваційних підприємств-чемпіонів»;
- дерегламентації сфери науки і технології;
- рівномірному розташуванню структур підтримки інноваційної діяльності на усій території країни;
- створенню мереж поширення технологій і фінансування інновацій, з метою оптимізувати і збільшити державну підтримку за рахунок концентрації різноманітних ресурсів.

3. Визначено методологію державного регулювання інноваційного розвитку підприємств. Обґрунтовано забезпечення процесу регулювання інноваційної діяльності, що включило методи створення типових організаційних платформ, методи модернізації організаційних платформ, методи перепроєктування організаційних платформ, методи формування інтегрованих організаційних платформ (кластерів), які дозволяють забезпечити ефективне регулювання інноваційної діяльності стосовно різних суб'єктів економіки.

Пріоритет між прямими і непрямыми методами підтримки інновацій в Україні має бути спрямований на користь непрямих, оскільки вони вимагають

значно менше бюджетних вливань і звернені до ширшого кола одержувачів. Серед методів непрямой підтримки інновацій провідне місце повинне зайняти податкове стимулювання інноваційної діяльності.

4. Виокреслено основні напрями підвищення ефективності державної підтримки інноваційної політики. Охарактеризовано та запропоновано ефективні форми державного регулювання і підтримки інноваційної діяльності, особливості розвитку, причини відставання і перспективи інноваційної сфери Європейського Союзу, та пропозиції з вдосконалення фінансово-економічного механізму державного регулювання інноваційної діяльності в Україні на основі зарубіжного досвіду.

5. Окреслено стратегічні підходи до удосконалення механізмів управління інноваційної політики. У рамках вдосконалення державного регулювання виявлена доцільність вироблення певних вимог до підприємств, що претендують на державне фінансування інноваційної діяльності, зокрема, стандарти організації виробництва, дотримання яких гарантує отримання в ході здійснення інноваційного проекту конкретного результату, що має важливе значення для суспільства і для розвитку економіки країни.

Запропонована комплексна технологія розробки інноваційних регіональних програм, що враховують рішення фінансово-економічних, організаційних, кадрових, маркетингових, соціально-економічних інформаційних і інших проблем використання науково-технічного потенціалу малих і середніх підприємств.

6. Обґрунтовано шляхи державного регулювання у сфері фінансування інноваційної політики. На основі проведеного аналізу, визначено, що головним джерелом фінансування інновацій в Україні в більшості підприємств виступають власні засоби, потім за значимістю є засоби фінансово-промислових груп і бюджетні інвестиції. З цього можна зробити висновок, що державі слід створити дієвий механізм залучення банківських засобів в інноваційну сферу. До того ж самофінансування підприємств веде до негативних наслідків як для самого підприємства, так і для економіки в цілому.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Александрович А. Р. Сучасні механізми державного управління інноваційної діяльності навчальних закладів. Державне управління: удосконалення та розвиток : електрон. наук. фах. вид. / Дніпр. аграр.-екон. ун-т. Київ : ДКС-центр, 2017. № 10. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?n=12&y=2017>.

2. Александрович А. Р. Державне регулювання інноваційної політики та її вплив на економіку країни. Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія : Державне управління : зб. наук. пр. / Нац. ун-т цив. захисту України. Харків : НУЦЗУ, 2016. Вип. 2 (5). С. 144–152.

3. Александрович А. Р. Науково-технічна політика та державне регулювання інноваційною діяльністю в Україні. Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія : Державне управління : зб. наук.

пр. / Нац. ун-т цив. захисту України. Харків : НУЦЗУ, 2017. Вип. 1 (6). С. 171–181.

4. Александрович А. Р. Основні підходи управління персоналом в умовах інноваційної діяльності. Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія : Державне управління : зб. наук. пр. / Нац. ун-т цив. захисту України. Харків : НУЦЗУ, 2017. Вип. 2 (7). С. 321–328.

5. Александрович А. Р. Механізми державного регулювання визначенням сучасної інноваційної політики держави. Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія : Державне управління : зб. наук. пр. / Нац. ун-т цив. захисту України. Харків : НУЦЗУ, 2020. Вип. 1 (12). С. 3–10.

6. Alexandrovich A. Mechanisms of state regulation of innovative activities in the economy of Ukraine. East journal of security studies. 2019. 4 (1). 175–183. URL: <https://ejss.nuczu.edu.ua/index.php/ejss/article/view/25>.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

7. Александрович А. Р. Механізми державного регулювання інноваційною діяльністю в Україні. Формування ефективних механізмів управління в умовах трансформації соціально-економічних систем : матеріали II Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. Харків, 12 берез. 2020 р. / М-во освіти і науки України ; Харк. обл. рада ; Харк. обл. держ. адміністрація та ін. Харків, 2020. С. 89–91.

8. Александрович А. Р. Державне регулювання інноваційної діяльності. Розвиток основних напрямів соціогуманітарних наук: проблеми та перспективи : матеріали VII Всеук. наук.-практ. конф. з міжнар. участю / відп. за вип. проф. К. Ю. Богомаз ; Дніпр. держ. техн. ун-т. Кам'янське : ДДТУ, 2020. С. 64–66.

9. Александрович А. Р. Напрями державного регулювання інноваційної діяльності в Україні. Публічне управління в системі координат: демократія, децентралізація, місцеве самоврядування : тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф. (18 жовт. 2019 р., Мелітополь, Україна) / відп. ред. Ортіна Г. В. Мелітополь : Однорог Т. В., 2019. С. 372–374.

10. Александрович А. Р. Державне регулювання інноваційної діяльності. Державне управління у сфері цивільного захисту: наука, освіта, практика : матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 18–19 берез. 2020 р. / за заг. ред. В. П. Садкового. Харків : Вид-во НУЦЗУ, 2020. С. 45–48.

АНОТАЦІЯ

Александрович А.Р. – Державне регулювання інноваційної політики України. - Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. – Національний університет цивільного захисту України. – Харків, 2021.

У дослідженні запропоновано розв'язання актуальної проблеми, що полягає в обґрунтуванні теоретичних засад та розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення державного регулювання інноваційної політики України.

Для досягнення визначеної мети було охарактеризовано інноваційні процеси, як державні засади економічного зростання суспільства та систематизовано досвід державного регулювання інноваційних процесів в зарубіжних країнах. У дисертаційній роботі було визначено методологію державного регулювання інноваційного розвитку підприємств і основні напрями підвищення ефективності державної підтримки інноваційної політики. У третьому розділі дослідження окреслено стратегічні підходи до удосконалення механізмів управління інноваційної політики та обґрунтовано шляхи державного регулювання у сфері фінансування інноваційної політики.

Методологічну основу роботи становлять загальнонаукові прийоми досліджень і спеціальні методи, що ґрунтуються на сучасних наукових засадах управлінської, економічної і споріднених з ними наук.. В основу методології дослідження було покладено системний підхід, методологічна специфіка якого визначається тим, що він орієнтує дослідження на розкриття цілісності об'єкта і механізмів, що її забезпечують, на виділення різноманітних типів зв'язків складного об'єкта і зведення їх у єдину теоретичну картину. Автором використано низку наукових методів, зокрема: гіпотетико-дедуктивний метод формування методології дисертаційного дослідження, який дав змогу сформулювати гіпотезу дослідження, побудувати евристичні моделі охарактеризувати понятійний апарат державного регулювання інноваційної політики держави.

Дедуктивний доказ висунутої гіпотези дослідження не тільки підтвердив правильність формування його методології, справедливості висновків, а й дав можливість також висунути й верифікувати практичні рекомендації з удосконалення досліджуваного об'єкта; структурно-функціональний аналіз, сутність якого полягає у виділенні елементів системи державного регулювання інноваційної політики держави, ряд порівняльних методів, що надали можливість аналізу стандартів державного регулювання інноваційної політики держави; статистичний метод, що дав змогу розкрити реальні й точні факти стану досліджуваного об'єкта; прогностичний метод, за допомогою якого визначено більш віддалені перспективи його розвитку; теоретико-концептуальний метод, що визначив напрям дослідження, втілений в аналізі функцій, структури та параметрів об'єкта, та дав змогу позначити, осмислити, описати та порівняти роль державного регулювання інноваційної політики держави, уточнити їх функції в діяльності кожної з підсистем, оцінити результати управлінського впливу, виявити перспективи й механізми.

Інформаційну базу дисертаційного дослідження становили нормативно-правові акти, праці зарубіжних і вітчизняних учених, Інтернет-ресурси, статистична інформація Державного комітету статистики України та інших центральних органів виконавчої влади.

Таким чином, у дослідженні запропоновано розв'язання актуальної проблеми, що полягає в обґрунтуванні теоретичних засад та розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення напрямів державної політики з розвитку наукової діяльності у закладах вищої освіти зі спеціальними умовами навчання.

Ключові слова: державного регулювання інноваційної політики України, фінансово - економічних механізмів державного регулювання і підтримки інноваційної діяльності, державного регулювання у сфері фінансування інноваційної політики, державна інноваційна політика.

SUMMARY

Alexandrovych A.R. – State regulation of the innovation policy in Ukraine. – Qualifying scientific paper, as the manuscript.

Thesis for the scientific degree of a candidate of science in public administration, speciality 25.00.02 – mechanisms of public administration. – National University of Civil Defence of Ukraine. – Kharkiv, 2021.

A solution of the current problem of substantiating the theoretical foundations and development of the practical recommendations concerning the state regulation of the innovation policy in Ukraine has been offered in the research. To achieve this objective, the innovation processes as the state principles of the society's economic growth have been characterized and the foreign countries' experience of state regulation of the innovation processes has been systematized. In the thesis, the methodology of state regulation of the innovative development of the enterprises and the basic directions of the efficiency increase of the state support of the innovation policy have been defined. In the third chapter of the study, the strategic approaches to the management mechanisms of innovation policy improvement have been outlined and the ways of state regulation in the field of the innovation policy financing have been substantiated.

The methodological basis of the study are general scientific research methods and special methods based on modern scientific principles of management, economics and related sciences. The research methodology is based on a systematic approach, the methodological specificity of which is determined by focusing on research and mechanisms that provide it, on highlighting the various types of connections of a complex object and bringing them into a single theoretical picture. The author has used a number of scientific methods, in particular: hypothetical-deductive method of the thesis methodology formation, which has permitted to define a research hypothesis, to build heuristic models, to characterize the conceptual apparatus of state regulation of the innovation policy.

The deductive proof of the research hypothesis has not only confirmed the correctness of its methodology, the validity of the conclusions, but also has made it possible to put forward and verify practical recommendations for improving the object under study; structural and functional analysis, the essence of which is to identify the elements of the system of state regulation of the innovation policy; a number of comparative methods that have provided an opportunity to analyze the standards of state regulation of the innovation policy; statistical method that has allowed revealing

the real and exact facts of the object's under study state; prognostic method that has been used to determine more distant prospects for its development; theoretical and conceptual method that has defined the direction of research, embodied in the analysis of functions, structure and parameters of the object, and has allowed to identify, comprehend, describe and compare the role of state regulation of the innovation policy, clarify the functions in each of the subsystems, evaluate results of the managerial influence, identify prospects and mechanisms.

The information bases of the research consists of the legal and regulatory acts, the works of foreign and domestic scientists, the Internet resources, the statistical information of the State Statistics Service of Ukraine and other central executive bodies.

The scientific novelty of the thesis results lies in solving the scientific problem of developing theoretical principles and substantiation of scientific and applied recommendations concerning state regulation of the innovation policy.

For the first time a classification of the country's innovation development strategies according to three types (direct development of innovations in the country; imitation of the already developed innovations through the purchase of licenses and patents; a mixed strategy that combines the previous two) has been proposed by the author; the need to use a mixed strategy that includes directions of development, forecasting and planning of the innovation sphere in Ukraine; accumulation and distribution of funds for innovations; development and implementation of a fruitful regional policy in the field of innovation; regulation of international relations, scientific and technical cooperation, technology transfer; integration of science with production and education; tax, credit, legislative stimulation of the innovation development; formation of the legislative, infrastructural and personnel base of the innovative activity have been also justified.

Thus, the study proposes a solution of the current problem of substantiating the theoretical foundations and development of the practical recommendations concerning the state regulation of the innovation policy in Ukraine.

Key words: state regulation of the innovation policy in Ukraine, financial and economic mechanisms of state regulation and support of innovation activity, state regulation of the innovation policy financing, state innovation policy.

Відповідальна за випуск *Домбровська Світлана Миколаївна*

Підписано до друку 10.02. 2021 р.
Формат 60х84 1/16. Обл.-вид. арк. 0,9.
Гарнітура Таймс. Тираж 100 прим.

Віддруковано з оригінал-макета в друкарні ФОП Леонов Д.С.
61023, м. Харків, вул. Весніна, 12, тел. (057) 717-28-80.